

Verdieping Bijbelstudie

16+

Psalmen

Het Bijbelboek, waar men de heiligen in het hart kijkt.

2 Welke weg ga jij?

Lezen	Psalm 1
Zingen	Psalm 1, Psalm 119:15 en 17, Psalm 139:2 en 14, Welzalig de man die niet wandelt, Heer' (TZE 106); Wees mijn Gids (ZB 74), Leer mij Uw weg, o Heer' (TZE 65).

Na deze avond..

1. *weet* je dat Psalm 1, in lijn met de gehele Bijbel, twee wegen verkondigt.
2. *beseft* je dat jij op één van beide wegen wandelt.
3. *kun* je omschrijven hoe het leven op die beide wegen eruit ziet.

Extra informatie voor de leiding

Focus

De HEERE kent de weg van de rechtvaardigen, maar niet die van de goddelozen.

Omschrijving focus

We zien hier een groot contrast tussen het leven van de rechtvaardige en het leven van de goddeloze. De HEERE kent hen beiden. Van de rechtvaardige geldt dat hij ook de HEERE kent. Van de goddeloze geldt dat hij geen rekening houdt met God of gebod. De uitwerking is dan ook heel verschillend: gekend worden door de HEERE (de rechtvaardige) of vergaan (de goddeloze).

Achtergrondinformatie

Het boek Psalmen kent veel verschillende soorten Psalmen. De drie meest voorkomende genres worden gekarakteriseerd door de emotie die zij uitdrukken. Het zijn vreugde-, klaag- en dankliederen. Daarnaast zijn er nog de Psalmen van vertrouwen, de herinnerings-, wijsheids- en koningspsalmen.

Psalm 1 kan het beste getypeerd worden als een wijsheidspsalme (de thema's die in dergelijke Psalmen aan de orde komen, vinden we ook in de zogenaamde wijsheidsliteratuur, zoals Job, Spreuken, Prediker en Hooglied). Het kan soms lijken dat de psalmen onwillekeurig zijn gerangschikt. Toch is dit niet helemaal waar. De eerste Psalm mag worden gezien als een inleiding op het hele Psalmboek. Het thema waarmee wordt ingezet, komen we in al de psalmen tegen. Kort gezegd gaat het over de twee wegen: twee soorten levens, met twee verschillende soorten uitkomsten.

Exegese

Vers 1

De eerste drie verzen gaan over de rechtvaardigen. Het eerste woord van de Psalm is 'welzalig'. Het is een zaligspreking, zoals we die ook in de Bergrede van de Heere Jezus kunnen vinden. Zo'n mens wordt zalig genoemd, die een drietal dingen niet doet:

Hij wandelt niet in de raad van de goddelozen,
 Hij staat niet [treedt niet toe] op de weg van de zondaren,
 Hij zit niet in het gestoelte van de spotters.

Het zijn drie verschillende werkwoorden en ook drie verschillende typering van goddeloze mensen. Er is een bepaalde opbouw te zien. 'De mens komt op een verkeerd spoor als hij zich laat beïnvloeden door de ideeën van goddeloze mensen. Hij zet een stap verder als hij met hen meeloopt. En het wordt nog erger als hij bij de spotters aan tafel gaat zitten en daardoor een van hen wordt.'¹

Vers 2

Een kenmerk dat deze Psalm behoort tot de wijsheidspsalmen vinden we in dit vers. Het gaat namelijk over de wet des HEEREN (zo ook de Psalm 19 en 119). Voor het woord 'wet' wordt het bekende woordje thora gebruikt. Het gaat hier niet uitsluitend om de wet in de zin van de Tien geboden, maar het gaat in ieder geval om de vijf boeken van Mozes. Deze bevatten geschiedenissen, voorbeelden en bepalingen. We lezen hier de Naam HEERE (in het Hebreeuws JHWH – vaak uitgesproken als Jahweh).² Het is de verbondsnaam waarmee de Heere Zich aan Mozes bekendmaakte. Deze Naam is in het bijzonder aan het volk gegeven, waarmee zij Hem mogen aanroepen.

Het overdenken van de wet is iets anders dan gehoorzamen alleen. Het is het bestuderen van en mediteren over de wet. Dit gebeurt dag en nacht. De rechtvaardige staat er mee op en gaat ermee naar bed. Dit kan ook niet anders, want het is zijn lust. 'Het verkwikt de ziel, verheugt het hart en is zoeter dan honing.'³

Vers 3

Dit vers toont ons de gelijkenis van een boom. De genoemde kenmerken zijn opvallend. De boom is geplant aan waterbeken. Voor de groei, bladeren en vruchten is de boom afhankelijk van water. Hij geeft de vruchten op zijn tijd en zijn blad valt niet af. Zoals de rechtvaardige wordt vergeleken met een boom, zo kunnen we van de waterbeken zeggen dat dit de wet (het Woord van God) is (zie vers 2 en Psalm 92:13-14). De vruchten zijn de goede werken, die in God gedaan zijn. Deze vruchten (goede werken) zijn geen beloning, maar een resultaat (zie bijvoorbeeld Joh. 15:1-8).

Het laatste gedeelte van het vers maakt geen onderdeel uit van de gelijkenis. Met 'hij' wordt de rechtvaardige bedoeld. Het is als een verklaring van de beeldspraak. Zeer stellig klinken de woorden: zal welgelukken. Dit ziet niet op de verdienste van de rechtvaardige, maar op de trouw van God. De verbondenheid aan God, wat zichtbaar is in de zaligspreking aan het begin van de Psalm, is van Gods kant vast en zeker.

Vers 4

Dit vers begint met een duidelijke tegenstelling: 'alzo niet'. Niet zoals de rechtvaardigen of zoals de boom aan waterstromen zijn de goddelozen. Zij zijn als het kaf dat door de wind wegwaait. Het beeld wordt geschetst van boeren op de dorsvloer. Zij werpen het koren omhoog, waardoor het kaf van het koren gescheiden wordt (zie ook Lukas 3:17). Het kaf is nutteloos; het dient nergens toe.

¹ J. Douma, *Psalmen. Commentaar op Psalm 1-41* (Kampen: Brevier, 2013), 11-12.

² Alhoewel door de Joden deze Naam niet wordt uitgesproken. Zij lezen hier vaak 'Adonai' (wat Heere betekent). In vertalingen zien we vaak dat deze Naam wordt vervangen door 'de Eeuwige'.

³ M.J. Paul (red.), 'Commentaar', in: *Studiebijbel online 7.1.26*, <https://web.studiebijbel.nl>.

Vers 5

De uitkomst van het nutteloze bestaan van de goddelozen is dat zij niet langer kunnen bestaan. De goddelozen houden in het gericht geen stand. Zij kunnen voor de rechter niet bestaan. Uiteindelijk zorgt het er zelfs voor dat ze niet kunnen bestaan in de vergadering van de rechtvaardigen. Ze worden uit de kring van de rechtvaardigen (de gemeente, Israël) geworpen. Ze horen daar niet langer thuis. Calvijn merkt op dat het oordeel van God aan het geweten iedere dag gebeurt, maar dit is niet zichtbaar. In het eindgericht zullen deze dingen geopenbaard worden. Dan zal het definitieve oordeel klinken en daadwerkelijk het kaf van het koren gescheiden worden.

Vers 6

Met het woordje 'want' wordt de samenvatting van deze Psalm ingeluid. Tweemaal lezen we het woord 'weg'. Het zijn twee heel verschillende wegen. Het woordje weg ziet op het leven van een mens. Het leven van de rechtvaardige is goed in de ogen van de HEERE. Hij kent de rechtvaardige, spreekt hem zalig en is met dat leven verbonden.

Heel anders is het gesteld met het leven van de goddeloze. Van Hem lezen we niet dat de HEERE hem kent. Daarom zal het einde ook verschrikkelijk zijn. Zijn leven zal vergaan. Nadat de goddeloze zonder de HEERE heeft geleefd, zal hij ook zonder Hem de dood in moeten.

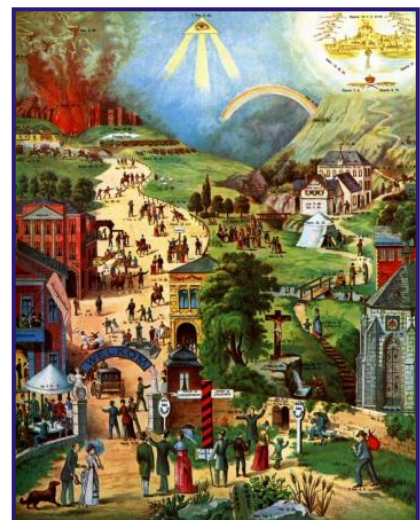
In beide gevallen is de HEERE betrokken. Zowel in het kennen van de rechtvaardigen als in het laten vergaan van de goddelozen is de HEERE handelend. De loop van het leven is geen toeval of automatisme.

Tot slot is het nog opmerkelijk dat de Psalm op zo'n hoge toon begon: welgelukzalig. Het slot van de Psalm slaat hele andere tonen aan: de weg van de goddelozen zal vergaan. Dit negatieve en dreigende einde onderstreept de ernst van de boodschap.

Aanwijzingen en antwoorden

Startopdracht

Mogelijk kun je het schilderij meenemen of hangt het in je verenigingsgebouw. Deze startopdracht vormt tegelijk een voorbereiding op de slotopdracht. Het zet jongeren stil bij het onderscheid tussen de twee wegen. De reactie van de jongeren op deze plaat geeft je informatie hoe zij hiernaar kijken. Om zoveel mogelijk aansluiting te zoeken, kun je later in de inleiding of bespreking aansluiten op wat zij hier benoemen.

Opdrachten

Vraag 1

- a. Denk hierbij na over de volgorde waarin we bidden en uit de Bijbel lezen. Denk hierbij ook aan de liturgie in de kerkdienst. Soms wordt de schriftlezing gedaan voor het grote gebed (Gods spreken gaat aan ons spreken vooraf), soms erna (gebed om de opening van het Woord door de Heilige Geest).

b. Persoonlijk antwoord

Vraag 2

- a. Mozes houdt het volk de twee wegen voor. Waar de psalm heel beschrijvend blijft, dringt Mozes aan op een keuze. Sterker nog, hij gebiedt het volk in de weg van de Heere te gaan. Dat is de enige weg waarin je zegen mag verwachten.
- b. Het is dood óf leven, er is geen middenweg. Deze keuze heeft niet alleen consequenties voor de toekomst, maar ook voor het leven nu op aarde. Het is geen vrijblijvendheid, we kunnen niet niet kiezen. Als we door Gods genade nog niet de juiste keuze hebben gemaakt, liggen we al verloren.

Vraag 3

- a. Zij ervaren geen belemmeringen, zijn vol levenslust, kennen geen lijden zoals vele andere mensen, ze zijn trots en gewelddadig, ze onderdrukken de armen, bedenken kwade plannen en spreken minachtend over anderen. De Bijbel met uitleg is hierbij behulpzaam.
- b. Hij kent zijn schuld, weet waarin hij heeft gezondigd, belijdt dat hij zonder God niets is, dat God hem tot hulp en heil is, vertrouwt volledig voor leven en sterven op de Heere, verkondigt Zijn grote daden.
- c. Psalm 1 geeft duidelijk aan dat de rechtvaardige is als een boom die vruchten draagt. Dat geeft opnieuw verbinding met het onderwijs van de Heere Jezus in de Bergrede. In Mattheüs 7:17-20 het vervolg op het gedeelte over de brede en smalle weg dat dezelve aan de vruchten te kennen zijn.
Om dit meer concreet te maken, kun je hierbij het gedeelte van Galaten 5:16-26 betrekken over de werken van het vlees en van de Geest.

Vraag 4

Persoonlijke antwoorden

Het genoemde artikel is verschenen nadat twee reformatorische middelbare scholieren omkwamen door een ongeluk. Wees alert op jongeren die van nabij een dergelijke verlies hebben meegemaakt. Een vraag als deze kan voor hen erg confronterend zijn. Aan de andere kant biedt het hen ook ruimte om ervaringen te delen. Wanneer dit plenair aan de orde komt, is het goed om dit ook in het gebed te benoemen.

Slotopdracht

Maak een nieuwe versie van 'De brede en de smalle weg'. Gebruik hierbij beelden vanuit onze tijd die passen bij de twee verschillende wegen.

Versie 1

Benodigdheden:

- Leeg papier poster formaat
- Stapel (christelijke) tijdschriften en reclamefolders
- Lijm, scharen, stiften

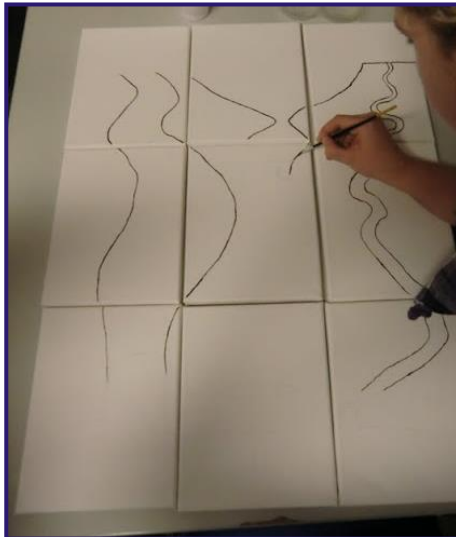
Laat in verschillende groepjes posters maken en aan het einde aan elkaar presenteren.

Versie 2

Benodigheden:

- Meerdere kleine canvasdoeken (naast elkaar te leggen tot rechthoekig formaat)
- Verf, kwasten
- Plastic bordjes voor mengen verf, potjes voor kwasten spoelen
- Stapel (christelijke) tijdschriften en reclamefolders
- Lijm, scharen, stiften

Teken vooraf de contouren van de brede en de smalle weg op de canvasdoeken, zodat ze op elkaar aansluiten. Laat mensen alleen of in tweetallen een doek vullen. Het eindresultaat kun je misschien ophangen in het verenigingsgebouw.

Stelling

'Al wat hij doet, zal welgelukken' betekent dat de weg van de rechtvaardige geen tegenspoed kent.

Voor: In Psalm 33:18 en 19 staat dat het oog van de Heere op degenen is, die Hem vrezen. Hij redt hen van de dood en ze zullen in tijden van honger in leven blijven.

Tegen: Zowel de rechtvaardige als de goddeloze kennen dezelfde moeiten (Prediker 9:1-3). De sleutel tot het verstaan ligt in Romeinen 8:28 over het medewerken ten goede. Niet als een dooddouner of goedkope oplossing, maar als een belijdenis van het ervaren van Gods leiding.

Brug naar de inleiding

Geef duidelijk aan dat psalm 1 niet op zichzelf staat, maar dat het een inleiding is op het gehele boek van de Psalmen. Laat de inleiding een duidelijk oproep bevatten om Gods weg te gaan.